

Základní škola sv. Voršily v Olomouci
Aksamitova 6, 772 00 Olomouc

Hrad Drahotuš

historie a současnost

Závěrečná práce

Autor: Ludmila Binderová

Třída: IX

Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk Navrátil

Olomouc 2013

OBSAH

ÚVOD	3
KAPITOLA I – Poloha	4
KAPITOLA II – Historie hradu	5
1 Strážný hrad Drahotuš	5
2.1 Vznik	5
2.2 Stavba hradu	6
2.3 Úloha	6
2.4 Podhradí	6
2.5 Majitelé	7
2 Pověsti z okolí	8
KAPITOLA III – Hrad v současnosti	9
ZÁVĚR	11
POUŽITÁ LITERATURA	12
RESUMÉ	13

ÚVOD

Zatímco hrad Helfštýn zná na Moravě skoro každý, o hradu Drahotuši většina nikdy neslyšela. Je tomu tak proto, že Drahotuš se během celých dvě stě let rozpadal, zatím co Helfštýn rostl a dále se rozvíjel. A přitom Drahotuš nebyl jen tak hradem ledajakým, stál již 30 let před Helfštýnem a neměl si s ním v čem zadat ani ohledně rozlehlosti. Proto jsem se chtěla o Drahotuši sama dozvědět něco víc a také ostatní s ním seznámit. A protože v Podhoří, které je v podhradí, mám příbuzné, často když jsem s nimi chodila na „výšlapy“ jsme měli namířeno právě tam. Již jako malá, když jsem tam chodila s babičkou na již zmíněné „výšlapy“, jsem si také jako spousta mých vrstevnic představovala, jaké to asi muselo být na opravdovém hradě v době, kdy byl hrad v plném provozu, a když se krajem proháněli lapkové, kteří drancovali a okrádali pocestné a obchodníky, ale i rytíři, kteří hájili čest krále a poddaní, kteří museli obdělávat panská pole.

KAPITOLA I – Poloha

Když se vydáte údolím Bečvy od Hranic na Moravě, takzvaně Moravskou branou směrem k Lipníku nad Bečvou, můžete napravo vidět majestátnou zříceninu hradu Helfštýna, a nalevo můžete spatřit dlouhé pásmo táhnoucích se Oderských hor porostlých hustým lesem Nízkého Jeseníku. Kdybyste „odkryly“ les mohli byste spatřit zříceninu jiného hradu nazývanou Drahotuch, Hradisko nebo Drahotuše, správně však **Drahotuš**.

Polohu hradu Drahotuše však neukazuje městečko Drahotuše (jak by se z názvu mohlo zdát) a které je od Hradu vzdáleno asi 10 kilometrů, ale uděláte lépe, když zahnete při cestě z Lipníku do Hranic a dáte se cestou směrem k Podhoří. Drahotuš se nachází na kopci s nadmořskou výškou 470 m. n. m., 1,5 km severně od Podhoří.

Obr. č. 1. Panorama Podhoří

KAPITOLA II – historie hradu

1 Strážný hrad Drahotuš

2.1 Vznik

Hrad Drahotuš byl vystavěn před rokem 1278, kdy se o něm objevuje první zmínka. Tehdy byl novostavbou, ale vznikl již někdy během 60. let 13. století. Stavba trvala řadu let i desetiletí.

Starší zdroje uváděly, že se Drahotuš stal násilnou kořistí Friduše z Linavy již po smrti Bohuše z Třeblovic (1281) tím, že chtěl „sebrat“ nedospělým Bohušovým dětem otcovo sídlo a stal se mezi lety 1286 – 1312 postrachem celého kraje. A aby si vše připravil, postavil si na protějším kopci hrad Helfštejn, čímž jakoby uzavřel „železnými vraty“ celé údolí Bečvy a ohrožoval kupce, kteří tudy jeli z Moravy a Polska.

2.2 Stavba hradu

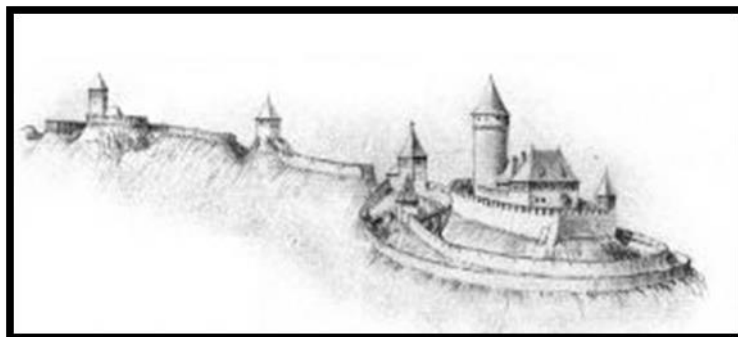
Ve středu hradu byla pravděpodobně hranolová věž s další přilehlou stavbou. Následovala řada opevněných skalnatých vrcholů hřbetu, u nichž pravděpodobně stály dřevěné palisády či kamenné zdi. Na skalní vyvýšenině, oddělené z obou stran hlubokými příkopy, blízko vlastního hradu, se nacházela kamenná obranná věž nebo protáhlý dům.

Tato pevnůstka hrála důležitou roli v obraně hradu v nejzranitelnějším místě. Palác na Drahotuši byl podobný jako na jiných hradech. Byla to patrová stavba rozdělená dvěma příčkami v podlažích na tři místnosti, v prvním patře bývala většinou větší síň – rytířský sál.

Palác uzavíral jižní, kratší stranu nádvoří. Do patra se vcházelo pravděpodobně přistaveným schodištěm. Zařízení paláce bylo jako na jiných hradech – prostorný suterén pro uložení potravin, spižirna, zásobárny jídla a vína. V patře bydlela rodina pána a poblíž bývala i kaple (na Drahotuši však byla pravděpodobně až v podhradí).

V hrázděném podstřeší přespávala s největší pravděpodobností sloužící družina, když nebyla právě s pánem na cestách.

Počet obyvatel hradu nejspíš nikdy nepřesáhl 15 osob, teprve později muselo být k obsazení rozlehlého hradu více strážných. Budovu paláce kryla vysoká střecha s komíny a vikýři pokrytá šindeli nebo břidlicí, po které zůstali v kopci četné štoly.

Obr. č. 2 Pravděpodobná podoba hradu kolem r. 1460

2.3 Úloha strážného hradu Drahotuš

Území, které se nachází na východ od Olomouce, patřilo odjakživa zeměpánu-knížeti-králi či markrabímu. Na samé hranici osídlení obyvateli, při vstupu Moravskou branou a hlubokými lesy do Slezska a Polska, leží újezd Hranice. Městem však tenkrát ještě nebylo, na jeho místě stála trhovářská vesnice. Středem panství bylo menší město Drahotuše, po kterém bylo panství pojmenováno. Panství dostal jeden z nejspolehlivějších králových mužů, Bohuš z Třeblovic.

Horami sevřený údolí se postupně zužovalo na 5 – 6kilometrový pruh, kterým protéká řeka Bečva a vedle ní se vinula obchodní i válečná cesta. A právě proto se na výběžku, ze kterého je možno spatřit velký kus země, se rozhodl Bohuš postavit hrad, který měl tuto cestu od hranic hlídat a chránit vstup do „srdce“ Moravy a Království českého vůbec.

2.4 Podhradí

Vesnice Podhoří s hradem Drahotušem, který se vypínal nad svým podhradím asi 200 let, zdobíval krajinu a dlouho dělal Helfštejnu za řekou protiváhu. Podhoří se vyvinulo jako přirozené podhradí, které obývali desítky

řemeslníků a nádeníků, jež na hradě pracovali. Vznik vesnice zapadal do úmyslu pánů z Drahotuše „kolonizovat“ kraj a obci dát pole k obživě. Že je Podhoří nezvyklý typ zástavby, napovídá uskupení staveb ve velmi příkrém svahu, které tak napovídá původní zaměstnání obyvatel, kteří chtěli mít k hradu co nejbliže.

2.5 Majitelé Drahotuše

?1269 – kolem1288	Bohuš z Třeblovic a Drahotuš
1288	Častalov, Crha, Kuna-Kemeš, Smil, synové Bohušovi
?1306 – 1312	Friduš – Helfrýd z Linavy
1312 – 1323	Vok z Kravař
1323	Bohuš z Drahotuše
1337 – 1347	Jaroš a Čeněk z Drahotuše
1347	Kuna – Kuník, Čeněk, Matěj – Machník, Jaroš, Jindřich, vnukové Bohušovi
1371 – 1375	Jan Jindřich Lucemburský, moravský markrabí
1375 – 1392	Jošt, moravský markrabí, syn Jana Jindřicha
1392 – 1408	Ctibor Tovačovský z Cimburka
1408 - ?	Albrecht Tovačovský z Cimburka
1416 - ?	Lacek z Kravař (v zástavě od krále Václava IV.)
1416 – 1423	Ctibor Tovačovský z Cimburka
1436 – 1463	Boček Puklice z Pohořic
(1437 – 1447	Heník z Valdštejna ve službách Bočka Puklice)
1450	Vok ze Sovince
1463 – 1476	Jan z Cimburka na Jičíně
1463	Jan Zub z Moravan, správce hradu
1476 – 1507	Vilém z Pernštejna

(Na jeho příkaz byl hrad rozbořen)

Obr. č. 3 Znak pánů z Drahotuše

Obr. č. 4 Znak pánů z Pernštejna

2 Pověsti z okolí

O Drahotuši se vyprávěla zajímavá pověst. Mezi lidmi se od pokolení k pokolení udržovalo povědomí o nějaké spojitosti mezi oběma hrady, tedy Helfštýnem a Drahotušem. Ty se měly podle pověsti dostat dvěma bratřím – dvojčatům, kteří se každý den dorozumívali na dálku máváním praporu. Po čase si ale domluvili jinou „řeč“ a stříleli z hradu do hradu železnou koulí, vystřelenou z hradního děla. Vždy ji na protějším hradě sebrali a zase vystřelili zpět na pozdrav. Pověst praví, že mezi sebou vedli dokonce soutěž, kdo dostřelí častěji. Jednou se prý stalo neštěstí – koule z Helfštejna zasáhla na Drahotuši prachárnu, a jak byla od letu rozžhavena, nastal výbuch, který roztrhl velkou věž a mohutné kvádry kamene zasypaly celý hrad. Z obyvatel poté nezůstal na hradu nikdo a hrad zpustl.

V pověstech se odráží přinejmenším tři skutečnosti, které lze doložit. Předně byli pány na obou hradech bratři Ctibor a Jan Tovačovští z Cimburka a to už v době, kdy se střílelo z děl. Pravdou bylo také to, že věž byla zničena výbuchem střelného prachu a že od té doby na hradě již nikdo nebydlel.

Pověst o šťastném návratu pana Albrechta z Cimburka z tureckého zajetí

Pan Albrecht se prý rozhodl podstoupit pouť do Jeruzaléma, ne snad aby odčinil své hříchy, které často páchali zbloudilí rytíři, ale pro upřímnou spásu své duše. Ačkoli musel na Drahotuši zanechat svou milovanou rodinu, rozloučil se se všemi věrnými a s několika sloužícími odjel do daleké země.

Dojel šťastně a pomodlil u svatého hrobu. Poté ho však Saracéni zajali a uvrhli do otroctví. Z něj ho však naštěstí vysvobodil jeho věrný sluha a tak se pán Albrecht šťastně vrátil domů ke své rodině. Onoho sluhu prý odměnil 300 groši za

záchranu.

Tajná chodba na Drahotuši

Z 2. poloviny 19. století je příhoda, kterou popisuje v r. 1897 průvodce Helfštejnem. Je to doklad o tajné chodbě.

Na Drahotuši se jistému střelci namanul před lety lišák, který vklouzl do doupěte. Pes za ním. Střelec očekával, co se stane. Jak ale byl udiven, když uslyšel za chvíli štěkot na dosti vzdáleném místě. Chvátaje tam, spatřil psa již venku a při důkladnějším pátrání shledal, že lišák vklouzl do staré, místy sesuté tajné chodby hradu, vedoucí do údolí - „Pekla“ které se nachází pod hradem.

KAPITOLA III – Hrad v současnosti

V současné době z hradu již moc nezbylo. Zachovaly se pouze základy a nízké obvodové zdi, ale i přesto si můžete všimnout zvláštní pevnostní architektury, ve které je tento hrad stavěn. Táhlým skalním ostrohem jsou totiž napříč vyhloubeny čtyři příkopy, které oddělovaly jednotlivé části hradu. Drahotuš byl soustavou čtyř samostatných opevněných návrší, které byly pospojovány dřevěnými mosty. K hradu Drahotuš, jenž leží na dlouhé a úzké skalní ostrožně v hřebeni vrcholu Juřacka (589 m) v nadmořské výšce 470 m, se nejlépe můžete dostat po modré turistické značce z Podhoří. Strmá pěšina, po které se v teplejším období roku pohybuje i velké množství cykloturistů, vede přímo k hradu. Cestou zajisté budete míjet kamenný most, který byl postaven o mnoho později než samotný hrad. Ten tu lidé postavili asi v 17. století, když odváželi kameny z Drahotuše na stavby svých domů a cest.

Obr. č. 5 Kamenný most nedaleko hradu Drahotuš

Obr. č. 6 Obvodové zdi hradu Drahotuše

Obr. č. 7 Místo kde původně stála hlavní věž

ZÁVĚR

Po Bočkovi z Pohořic, Heníkovi z Valdštejna a Voku ze Sovince se Drahotuš vrátil Tovačovským z Cimburka. Ani ti však s Drahotušem nehosподаřili valně, a drahotušské panství jim bylo jen přítěží, které se snažili zbavit.

Panství i se zchátralým hradem nad Podhořím koupil za 7000 dukátů nejmocnější moravský velmož Vilém z Pernštejna.

Vláda Viléma a jeho syna Jana z Pernštejna byla pro sousední Hranice však dobou rozkvětu a bohatství. Hranice tedy město Drahotuše v krátké době předešly a přednost byla dána novému zámku v Hranicích.

Hrad nad Podhořím už chátral a nikoho nezajímal. V roce 1494 se již uvádí jako pustý, ale ještě zachovalý a bezpečný, proto na příkaz Jana Lucemburského nechal Vilém z Pernštejna prolomit a hradby a co bylo vzácnější to odvést na povozech.

Nejpevnější stavba – velká věž – byla vyhozena do povětří mohutným výbuchem.

Hrad byl značně rozsáhlý a boření muselo trvat řadu měsíců. Po výbuchu jsou stopy dodnes. Část zdiva zůstala pod povrchem, protože ji za staletí přikryla vrstva lesního humusu a zbytek „rozvrátily“ kořeny stromů.

Skutečně mi tato práce přinesla mnoho nových informací ohledně hradu Drahotuš a já tak zjistila i to, jak se asi žilo ve středověku na místě, které opravdu znám a pověsti z ní mi zas vypověděly, o určité nelehkém životě obyčejných lidí. Určitě se však budu na Drahotuš ráda vracet, a dívat se po okolí které tak dobře znám, a které mám tak ráda.

POUŽITÁ LITERATURA

1. KANYZA, Jaroslav. *Helštyňské pověsti*. 1. vyd. Krajské nakladatelství Olomouc, 1959. 55 s.
2. ŠUSTA, Josef. *Dvě knih českých dějin II- Počátky Lucemburské. Praha 1919*
3. BAROVSKÝ, Václav.: *Vlastivěda moravská, Hranický okres*. 1909
4. RANDOS, Otakar, *Drahotuš – Tajemný hrad u Podhoří v Nížkém Jeseníku*.
Citováno 22. 3. 2011
Dostupné z <http://www.treking.cz/regiony/drahotus.htm>
5. DUŠEK, Bedřich.: *Starý hrad Drahotušský nad Podhořím (Záhorská kronika, roč. 11/1928 – 1929)*

RESUMÉ

A guardian castle Drahotuš was originally built on a hill with the height of 470 metres, 1,5 kilometres far from a small village called Podhoří. It is on the foot of the hill, which is in the middle of the way between two towns, Lipník nad Bečvou and Hranice na Moravě.

It is a medieval castle, built probably in years 1275 – 1278. But about three centuries later it remains already empty. In the years during its biggest fame, the castle owned many owners, as from the nobles, there were also a few footpads and bandit knights, occupying the castle. One of the most famous knights, living on the castle is for example Vilém von Pernštejn.

Nowadays, on the place, where the castle stayed, remain just a few ruins and half collapsed castle tower, which just remotely remind us the glory years of the castle.